

Sörmlandsnovellen 2025

1:a plats Gymnasiet:

## **Ett hjärta i klyftor**

Av Emma Lind, Katrineholm

*Juryns motivering:*

*En rörlig och sinnligt vaken text som överraskar i vändningarna och granskar erfarenheten både inifrån det ömtåliga nuet och i minnets flackande belysning.*

Apelsiner ser tåliga ut. Skalet är tjockt och hårt men bakom lager av skydd döljer de det mjuka, nästan sårbara. Saft rinner bara man trycker lite för hårt. Klyftorna faller isär utan att kämpa emot. Jag brukade tro att det bara var frukt. Nu vet jag bättre.

Kan du minnas sista gången mamma gungade dig så högt att du nästan, bara nästan nådde himlen? Innan världen blev större än du kunde förstå. Bara en nioåring kan känna så - vara lika nyfiken och okunnig, som full med hopp trots att man inte har någon aning om framtiden. Ingen oro finns i sikte, bara det som är här och nu. Man faller av cykeln och tårarna rinner som om världen gått under trots att det bara blev ett skrubbsår. Då finns mamma där. Alltid. Men någon gång slutar man springa till hennes famn. För vissa tidigare än andra. Man håller tårarna inne och säger "jag är okej". Ingen får veta. Du sträckte dig efter himlen. Du flög nästan, bara nästan. Och någon sekund senare föll du tillbaka. Tillbaka till jorden. Tillbaka till verkligheten.

Musiken pulserade som ett hjärta i kramp och ljuset blinkade i färger som sved bakom ögonlocken. Doften av billig cider och cigarettrok låg tung i luften. Ändå kändes allt så avlägset. Jag stod med ryggen mot väggen, en plastmugg i handen och samma påklistrade leende jag hade haft hela kvällen. Det var skalet som syntes. Alla hade ett. Vissa var blanka. Andra var spruckna.

När jag var liten brukade jag be mamma att skala apelsiner åt mig. Det var liksom vår grej. Jag hatade att bli kladdig och doften som satte sig i fingertopparna. Ville bara ha det färdiga, det söta. Inte det jobbiga innan. Tummen som trycks igenom skalet, saften som stänker och bitarna under naglarna. Det gjorde mamma. Alltid.

På festen var allt annorlunda. Jag stod vid kanten och såg på dem som dansade med händer i luften och skratt som inte nådde ögonen. Alla bar på sina skal. Eller låtsades. Det skreks om frihet men smakade flykt. Flykt från sårbarhet. Från sanningen. Från oss själva.

Och det slog mig att det fanns en tid då det inte kändes fel att krypa upp i någons famn. En tid utan skam, utan att söka med blicken över axeln. Är någon där? Utan att behöva svälja, torka tårarna och spela vidare. När man blir äldre vet man hur man ska känna. Man ska vara tuff, inte ha känslor eller i alla fall inte visa dem. Men vi är inte tuffa, inte egentligen. Fast det är inget man ska prata om. Man bär ett skal, en rustning. Ingen dag får vara annat än perfekt. Man visar aldrig att man är trött, aldrig ledsen. Nej, för det skulle ingen märka ändå. Och om någon skulle göra det skulle den inte bry sig i alla fall för alla är så jävla upptagna med att leva sitt egna felfria liv. Och så ska vi såklart skryta om det på Instagram och FaceBook för av någon anledning känner vi ett behov av att bevisa att vi har det bra, trots att ingen frågar. Men vem är det egentligen vi försöker lura?

Jag minns mest ljudet. Maskiner som tjöt och dämpade fotsteg i korridoren. Naturprogrammen som aldrig tog slut och ett ständigt sökande efter kaffe i väntrummet. Jag som inte ens gillar kaffe. En dag bestämde jag mig för att ta med en apelsin istället, för det var liksom vår grej. Det var något med doften som kändes tryggt, som hemma. Jag la den på mammas nattduksbord och hon log som hon också mindes. Dagarna gick, men hon åt den aldrig. Den blev mjukare, fläckar mörknade och skalet tappade sin spänst. Jag såg det inte då. Hur den sakta ruttnade precis där, framför ögonen på mig. Sista dagen var den borta. Kanske slängde någon den. Men jag kom inte med en ny. Den behövdes inte längre.

För varje klunk blev världen lite suddigare. Rösterna som surrande ljud i bakgrunden av mitt bultande hjärta. Jag gapskrattade åt skämt jag inte hörde, hälsade på människor jag inte kände. Allt för att slippa höra rösten som viskade i huvudet: "Du minns fortfarande". Allt för att slippa minnet av citrus på fingertopparna. Men hur mycket jag än försökte dränka det försvann inte doften. Och så svarade jag på frågan som någon slags reflex: "Bra". Inte för att

det var sant, utan för att vi har lärt oss att det är det man säger. Du vet redan vilken fråga jag menar, för du har själv svarat likadant. Fastän det skriker inom bröstet och vi måste rusa in på toan för att möta våra egna blickar i spegeln, ger vi alla samma svar. I skuggan låter vi tårarna rinna som de nioåringar vi en gång var: öppna, sköra men ändå hela på något vis. Men mammas famn finns inte längre här. Bara vi själva.

Kistan var av ljus björk med blommor placerade symmetriskt ovanpå. Allt gick så långsamt som tiden själv ville dra ut på ögonblicket. Jag satt där och tänkte att jag borde gråta. Jag borde falla sönder i bitar, som en apelsin i klyftor. Men inget kom. Som om jag inte var där. Nej, jag var någon annanstans. Kanske på gungan. Kanske i köket där mamma skalade apelsiner. Jag visste att hon aldrig skulle göra det igen. Men jag kunde inte fatta det. Jag kunde bara inte fatta det.

Tänk om det sista hon minns är våra korta "jag har inte tid just nu"-samtal och nästan-kramar för att känslorna inte skulle bubbla fram. Tänk att hon tog sitt sista andetag och jag satt där med alla kramar jag aldrig gav. Den tanken skär till i bröstet, inte som skuld utan sorg. Sorg över att barndomens självklarheter övergår till ett liv som ska likna vuxenlivet men som ofta förväxlas med en skugga klädd i nya, välpressade kläder. Vi föds inte tuffa. Vi blir det för vi tror att vi måste. Vi lär oss dölja det mjuka, det ärliga, det levande - det mänskliga.

Jag lutade mig mot väggen med ännu en påfylld plastmugg i handen. Den femte. Kanske sjätte. Och jag försökte skratta med de andra, men det fastnade i halsen. Skrattet blev till något annat... ett minne. Jag såg henne. Jag såg mamma. Kanske var det alkoholen, men jag lovar att där, bland ljusen och röken, stod hon. Inte sjuk. Inte svag. Bara... mamma. Hon mötte min blick som sedan föll mot frukten i hennes hand. En apelsin. Varken rutten eller skadad. Utan hel. Precis som den jag la på hennes nattduksbord. Den hon aldrig åt. Jag ville springa fram till henne. Be henne slita av skalet och låta mig känna doften en sista gång. Doften av henne. Doften av frihet. Ett knappt ögonblick senare kändes det som att jag skulle kvävas. Jag kunde bara inte. Jag rusade genom trapphuset mot taket. Jag måste ut. Måste andas.

Jag ställde mig på kanten. Inte farligt nära men tillräckligt för att vinden skulle kunna ta tag i mig. Jag tänkte aldrig hoppa. Inte på riktigt. Ville bara stå där ett tag i den kalla brisen. Det var som all smärta, alla minnen, alla ord jag aldrig vågat säga samlades där i just den stunden.

Jag sträckte ut armarna åt varsitt håll, som när jag var liten och gungade så högt att jag trodde att jag skulle nå himlen. Men nu ville jag inte flyga. Bara släppa taget och försvinna. Bara ett ögonblick. Och så tänkte jag på den nioåring jag en gång var. Hon med sin nyfikenhet och okunnighet. Hon som var full med hopp trots att hon inte hade någon aning om framtiden. Hon som inte hade ett skal. Bara sanning. Och så hörde jag mig själv viska det. Först tyst, nästan bara inåt. Sedan hela jag. Då kom det. Ropet. Skriket. Sanningen.

“Vi är apelsiner.”

“VI ÄR APELSINER!”